

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE
W GMINIE KĄTY WROCŁAWSKIE
NA LATA 2022 - 2024**

Kąty Wrocławskie grudzień 2021

Spis treści:

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna.....	6
II. Opis zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Kąty Wrocławskie	6
1.Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Kąty Wrocławskie.....	6
2. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	9
2.1.Pomoc społeczna.....	9
2.2.Służba zdrowia.....	10
2.3.Policja.....	10
2.4.Oświata.....	11
2.5.Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	12
2.6.Zespół interdyscyplinarny i Grupy robocze.....	12
III. Cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji Programu.....	13
IV. Adresaci Programu.....	18
V. Przewidywane efekty realizacji programu.....	19
VI. Źródła finansowania.....	19
VII. Sposób monitorowania.....	19
VIII. Sprawozdawczość.....	19

Wstęp.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi najważniejsze środowisko rozwoju i samorealizacji wszystkich jej członków. To w rodzinie kształtuje się osobowość dziecka. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają również wzajemne relacje pomiędzy wszystkimi jej członkami. W przypadku dezorganizacji wzajemne relacje zostają zaburzone i rodzina nie jest w stanie prawidłowo wypełniać swoich podstawowych funkcji. Przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tych podstawowych funkcji. Duży wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest lub była stosowana przemoc, przyswajają i powielają zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Poprzez takie doświadczenia uczą się, że jedynym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Każdy z nas intuicyjnie rozumie, czym jest przemoc w rodzinie. Istnieje jednak w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definicja tego zjawiska tj. *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*. W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery charakterystyczne cechy, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to „uderzenie” w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadawanie bólu i cierpienia.

Możemy wskazać następujące rodzaje przemocy:

1. Fizyczną – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz -tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

2. Psychiczną – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;

3. Seksualną – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

4. Ekonomiczną – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;

5. Zaniedbanie – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

Podstawową barierą dla badania zjawiska przemocy w rodzinie jest kwestia świadomości, w tym świadomości społecznej (a więc też stereotypów). Mimo, iż ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa definicję tego zjawiska, to w rzeczywistości definicja przemocy w rodzinie może być bardzo różnie rozumiana. W środowiskach dotkniętych przemocą od pokoleń może ona uchodzić za coś „normalnego” - taki sposób bycia, życia, wychowania czy funkcjonowania w rodzinie lub małżeństwie. W takich sytuacjach część osób doświadczających przemocy nie zgłasza się po pomoc, bo nie widzi takiej potrzeby, ani nie dostrzega sensu

w takim działaniu. Taka osoba zapytana o to, czy jest osobą doznającą przemocy w rodzinie, może zaprzeczyć i być w pełni przekonany, że tak właśnie jest. Inne osoby doznające przemocy w rodzinie są świadome swojej sytuacji, ale przez poczucie wstydu, czy przekonanie o nieuchronności swego losu, nie proszą o pomoc i nie przyznają się do bycia osobą doznającą przemocy. Badanie rozmiarów i rozpowszechnienia zjawiska przemocy w rodzinie nie jest sprawą prostą. Mogłoby się wydawać, że jasną odpowiedź przynosić będą statystyki policyjne czy sądowe. Tymczasem należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemocy w rodzinie nie zgłasza się po pomoc. Przedmiotem działań policji, prokuratury oraz sądów są zasadniczo przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece. Umożnienie sprawy nie musi oznaczać tego, że przemoc w rodzinie nie miała miejsca. Może natomiast wiązać się z tym, że nie został zebrany odpowiedni (w rozumieniu przepisów prawnych) materiał dowodowy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych każdej gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu, obejmującego lata 2019-2021. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

I. Podstawy prawne

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r.-Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r. poz. 1359 ze zm.),
2. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r.-Kodeks karny (Dz. U. z 2020r. poz. 1444 ze zm.),
3. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r.-Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021r. poz. 534 z późn. zm.),
4. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249),
5. Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876 ze zm.),
6. Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. z 2021r. poz. 1882),
7. Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021, poz. 1119),
8. Ustawę z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018r. poz. 969 ze zm.),
9. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020r. poz. 2050 ze zm.),
10. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020r. poz. 1057 ze zm.),
11. Ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021r. poz. 1372 ze zmianami),
12. Projekt Uchwały ustanawiającej Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

II. Opis zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Kąty Wrocławskie

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w gminie Kąty Wrocławskie.

Raport z „*Badania Diagnoza Przemocy w Rodzinie*”, który do niniejszego Programu wykonało Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESIS POLSKA z Myślenic. Firma została wyłoniona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich wyniku postępowania ofertowego. Raport zawiera informacje na temat szeroko rozumianego zjawiska przemocy na terenie gminy Kąty Wrocławskie. Stanowi on przede wszystkim podsumowanie badań ankietowych. Głównym jego celem było pozyskanie wiarygodnych informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz określenie skali i form zjawiska

przemocy w rodzinie, na terenie gminy. Zdiagnozowano postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy oraz instytucjonalne zasoby do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przeprowadzono również analizę danych zastanych, która opierała się na informacjach pozyskanych z lokalnych instytucji.

Badania prowadzono w następujących grupach:

- Uczniowie szkół podstawowych – 587 osób,
- Rodzice uczniów – 150 osób,
- Nauczyciele – 80 osób,
- Mieszkańcy – 228 osób,
- Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich – 7 osób,
- Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego w Kątach Wrocławskich – 9 osób

Przeprowadzona diagnoza przemocy zawiera między innymi dane Zespołu Interdyscyplinarnego dotyczące procedury Niebieskiej Karty w ciągu ostatnich trzech lat. Wykazała ona iż problemem przemocy jest dotkniętych średnio około 41 nowych rodzin rocznie, występuje tendencja wzrostowa. W okresie 2018 – 2020 w 278 rodzinach prowadzono procedurę Niebieskiej karty. Są to oczywiście przypadki ujawnione, znajdujące się w rejestrach „Niebieskich Kart”, do których należy doliczyć przypadki nieujawnione. W tym względzie należy posługiwać się już szacunkami wynikającymi z innych źródeł, w tym badań ankietowych. Z kolei na podstawie danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego przyjmuje się, że teren gminy Kąty Wrocławskie zamieszkuje 26 032 mieszkańców i w latach 2018-2020 odnotowano średnio około 87 ofiar przemocy w rodzinie rocznie. Z powyższego szacunku wynika, że około 0,33% osób boryka się z problemem przemocy. Z analizy danych pozyskanych w trakcie badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy, gdzie próba badawcza liczyła 228 osób wynika, iż 67,54% respondentów (154 osoby) zna przynajmniej jedną rodzinę dotkniętą problemem przemocy. 36,84% badanych zadeklarowało, że osobiście doświadczyło przemocy psychicznej (wrzaski, poniżanie) ze strony członka rodziny, a łącznie 21,05% przyznało, że doświadczyło przemocy fizycznej. Średnio około 2,64% ankietowanych przyznało, że zdarzyło im się stosować wobec członków swojej rodziny formy zachowań mające znamiona przemocowe, takich jak: ograniczanie kontaktów ze znajomymi, bicie i szarpanie, nakłanianie do współżycia seksualnego, odbieranie pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, zmuszanie do picia alkoholu. Co więcej, w grupie badanych rodziców liczącej 150 osób, 34,67% (52 osoby) potwierdziło, że zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne, a 26,00% (39 osób) przyznało, że zdarzyło się im użyć siły fizycznej wobec swojego dziecka.

Ponadto 53,75% nauczycieli (43 osoby) uczestniczących w badaniach, potwierdziło, że są w szkole uczniowie, którzy doświadczają przemocy w rodzinie; w tym 65,12% (28 osób) przyznało, że zna 1-2 takie przypadki, a 23,26% (10 osób) zna od 3 do 5 rodzin, w których występuje problem przemocy. Pozostałe 11,63% (5 osób) zna więcej niż 5 takich rodzin.

Z kolei badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów szkół z terenu gminy Kąty Wrocławskie pokazują, iż część z nich doświadczyła osobiście kar cielesnych ze strony swoich rodziców. Takie sytuacje potwierdziło łącznie 30,28% badanych uczniów klas piątych i szóstych oraz 29,00% uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych.

Ponadto wielu ankietowanych zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy, a do tej pory nikt im nie pomógł. Wśród uczniów młodszych takie znajomości potwierdziło 22,02% , a w grupie starszych 23,04% badanych.

Podsumowując, badania ankietowe przeprowadzone wśród reprezentatywnej próby mieszkańców gminy Kąty Wrocławskie stanowią potencjalnie najbardziej interesujące źródło informacji o problemie przemocy. Z jednej strony, dają możliwość szerokiego odzwierciedlenia indywidualnych doświadczeń i znajomość zachowań innych ludzi; z drugiej zaś, wypowiedzi badanych filtrowane są przez szereg czynników, ujawniając jedynie część badanej rzeczywistości. Przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie często nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych lub też z powodu braku wiary w skuteczność działań pomocowych realizowanych przez instytucje z terenu gminy. Podobnie jest w przypadku świadków przemocy, którzy z podobnych powodów nie decydują się na zgłoszenie zaobserwowanych aktów przemocy do odpowiednich instytucji. Prezentowane postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie często są wynikiem panujących w społeczeństwie stereotypów. Dlatego też działania służb pomocowych powinny skupiać się na zwiększeniu świadomości mieszkańców w zakresie problematyki przemocy w rodzinie. Działania edukacyjne i informacyjne w obszarze profilaktyki przemocowej powinny być również realizowane przez placówki oświatowe; gdyż jak wskazują wyniki badania poziom wiedzy w tym zakresie wśród młodych osób jest niski.

Przeprowadzone wśród młodzieży szkolnej badanie wykazało, że najczęściej mają oni bardzo dobre relacje ze swoimi rodzicami oraz że atmosfera w domu jest bardzo dobra. Większość uczniów w swoim życiu nie doświadczyła przemocy w rodzinie. Niemniej jednak istnieje grupa osób, które potwierdziły, że stosowano wobec nich przemoc; w tym m.in. kary cielesne, wyzwiska. Należałoby więc przeprowadzić głębszą obserwację jak i diagnozę uczniów

w placówkach oświatowych, pod kątem występowania przemocy w ich środowisku rodzinnym. W celu ochrony dzieci przed przemocą w rodzinie warto prowadzić także działania służące modelowaniu opiekuńczo - wychowawczych kompetencji rodziców.

2. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.1. Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są same w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 6) wszczyna i prowadzi procedurę „Niebieska Karta”.

2.2. Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu uszkodzenia ciała oraz zaburzenia psychiczne. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- 1) umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- 2) poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy;
- 3) wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie;
- 4) poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- 5) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieska Karta”.

2.3. Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza Policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- 1) udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- 2) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) podejmuje w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- 4) przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub

psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;

5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;

6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;

7) wszczyna procedurę „Niebieska Karta”;

8) funkcjonariusz Policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

2.4. Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

1) przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności;

2) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

3) udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym w instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

4) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

5) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

6) wszczyna procedurę „Niebieska Karta”.

2.5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji, gdy aktom przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje następujące działania:

1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

2) prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

3) wszczyna procedurę „Niebieska Karta”.

Przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są członkami zespołu Interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Na terenie gminy Kąty Wrocławskie działa również **Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin**, w którym przyjmuje psycholog, psychoterapeuta. Przedstawiciel Punktu jest również członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego w Kątach Wrocławskich.

2.6. Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań instytucji zajmujących się przemocą poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach, możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- realizację zadań wynikających z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszami policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką mają prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie w ciągu 24 godzin.

W przypadku wystąpienia w rodzinie znamion przemocy domowej, po wypełnieniu formularza Niebieska Karta – A przez przedstawicieli instytucji do tego upoważnionych, przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje w sprawie danej rodziny grupę roboczą, w której skład wchodzi przedstawiciele instytucji pomocowych z zakresu przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych.

III. Cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji Programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Kąty Wrocławskie.

Dla potrzeb realizacji celu głównego zostały określone cele szczegółowe, którym przypisano kierunki niezbędnych działań. Wskazano również realizatorów i partnerów realizujących poszczególne działania, okres ich realizacji oraz wskaźniki realizacji działań.

1. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.

Lp.	Sposób realizacji /działania/.	Realizatorzy	Instytucje wspierające	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Rozpowszechnienie informacji nt. instytucji i organizacji świadczących pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą	Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja GKRPA Punkt konsultacyjny	Jednostki oświatowe, Służba zdrowia, Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR	2022-2024	-liczba materiałów (ulotek, plakatów, artykułów itp.)
2	Upowszechnianie znaczenia roli świadka przemocy	Policja Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Prokuratura, Jednostki oświatowe, Służba zdrowia, GKRPA, Punkt konsultacyjny	2022-2024	-liczba materiałów (ulotek, plakatów, artykułów itp.), -liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników.
3	Upowszechnienie informacji w zakresie form i sposobów postępowania w sytuacji zaobserwowania aktów przemocy	Policja Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Prokuratura Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Jednostki oświatowe, Służba zdrowia, GKRPA, Punkt konsultacyjny	2022-2024	-liczba materiałów (ulotek, plakatów, artykułów itp.), -liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników
4	Realizacja programów profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy	Placówki oświatowe GKRPA	Policja Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2022-2024	-liczba materiałów (ulotek, plakatów, artykułów itp.), -liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników
5	Organizowanie lokalnych kampanii/spotkań/zajęć promujących przeciwdziałanie przemocy np. obalających stereotypy na temat przemocy, usprawiedliwiających jej stosowanie	Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja GKRPA Punkt konsultacyjny	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Prokuratura, Jednostki oświatowe, Służba zdrowia.	2022-2024	-liczba materiałów (ulotek, plakatów, artykułów itp.), -liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników

2. Zwiększenie dostępności i skutecznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Lp.	Sposób realizacji /działania/.	Realizatorzy	Instytucje wspierające	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Działania interwencyjne mające na celu zminimalizowanie zjawiska przemocy na terenie gminy.	Policja Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Służba zdrowia Zespół Interdyscyplinarny	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Prokuratura, Jednostki oświatowe, PCPR	2022-2024	-liczba przeprowadzonych interwencji, -liczba osób objętych wsparciem w formie interwencji kryzysowej
2	Współpraca z instytucjami działającymi w obszarze interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie /ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej/	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Policja	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Jednostki oświatowe, Służba zdrowia, GKRPA, Punkt konsultacyjny PCPR	2022-2024	-liczba współpracujących instytucji, -ilość osób objętych wsparciem.
3	Diagnoza rodzin w zakresie problemu przemocy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Policja Placówki oświatowe GKRPA Punkt konsultacyjny Placówki służby zdrowia.	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR	2022-2024	-liczba rodzin -liczba spotkań służb/zespołów -liczba opinii
4	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Policja Placówki oświatowe GKRPA Punkt konsultacyjny Placówki służby zdrowia.	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR	2022-2024	-liczba osób/rodzin korzystających z poradnictwa -liczba spotkań służb/zespołów -liczba opinii
5	Działania	Gminny Ośrodek	Sąd Rejonowy w	2022-	-liczba

	nastawione na wczesne wykrywanie i rozwiązywanie konfliktów oraz kryzysów w rodzinie.	Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Policja Placówki oświatowe GKRPA Punkt konsultacyjny	Środzie Śląskiej	2024	przedsięwzięć, -liczba uczestników
6	Wsparcie finansowe rodzin z problemem przemocy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Placówki oświatowe Zespół Interdyscyplinarny	2022-2024	-liczba osób/rodzin korzystających z pomocy -wysokość wydatków finansowych
7	Zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Zespół Interdyscyplinarny	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR GKRPA	2022-2024	-liczba placówek zapewniającym schronienie, -liczba osób skierowanych do placówek, -liczba osób korzystających z wsparcia
8	Prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy	GKRPA Punkt konsultacyjny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Placówki oświatowe Zespół Interdyscyplinarny	2022-2024	-liczba grup -liczba spotkań -liczba osób

3. Ochrona dzieci przed przemocą w rodzinie.

Lp.	Sposób realizacji /działania/.	Realizatorzy	Instytucje wspierające	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Obserwacja i diagnoza uczniów w placówkach oświatowych	Placówki oświatowe	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Zespół Interdyscyplinarny	2022-2024	-liczba dzieci/rodzin, -liczba opinii -liczba wniosków do instytucji pomocowych, sądu
2	Podjęcie działań edukacyjnych dla rodziców nt. konsekwencji stosowania przemocy	Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Policja GKRPA	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Prokuratura PCPR	2022-2024	-liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników

		Punkt konsultacyjny			
3	Podejmowanie działań służących wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych dla rodziców	Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny GKRPA	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR Policja	2022-2024	-liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników
4	Działania nastawione na wczesne wykrywanie i rozwiązywanie konfliktów oraz kryzysów w rodzinie.	Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny GKRPA	Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej PCPR Policja	2022-2024	-liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników
5	Zapewnienie kompleksowej pomocy terapeutycznej, psychologicznej, socjalnej, prawnej	Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny GKRPA Punkt konsultacyjny	Policja PCPR	2022-2024	-liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników, -liczba spotkań
6	Organizowanie form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminny Ośrodek Kultury i Sportu Placówki oświatowe	GKRPA Świetlice środowiskowe Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2022-2024	-liczba przedsięwzięć, -liczba uczestników

4. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Lp.	Sposób realizacji /działania/.	Realizatorzy	Instytucje wspierające	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Ewidencjonowanie podmiotów, które realizują działania dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym realizujących programy korekcyjno - edukacyjne	Zespół Interdyscyplinarny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	PCPR	2022-2024	-liczba przedsięwzięć,
2	Kierowanie osób stosujących przemoc do udziału	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Placówki oświatowe Placówki służby	2022-2024	-liczba programów -liczba osób

	w programach korekcyjno – edukacyjnych, poradnictwie specjalistycznym.	Policja Zespół Interdyscyplinarny	zdrowia GKRPA Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Prokuratura PCPR		skierowanych do udziału w programie -liczba osób korzystających z programów -liczba osób, która ukończyła program
3	Kierowanie osób z problemem alkoholowym do udziału w terapii uzależnień, grupach wsparcia.	GPRPA Punkt Konsultacyjny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Zespół Interdyscyplinarny	Placówki oświatowe Placówki służby zdrowia Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Prokuratura	2022-2024	-liczba programów terapeutycznych -liczba osób skierowanych do udziału w programach -liczba osób korzystających z programów -liczba osób, która ukończyła program, -liczba osób korzystająca z wsparcia grup
4	Poradnictwo specjalistyczne w zakresie uzależnień.	GPRPA Punkt Konsultacyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Zespół Interdyscyplinarny Placówki służby zdrowia	2022-2024	-liczba osób korzystająca z wsparcia -ilość spotkań.

5. Zwiększenie poziomu kompetencji służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Sposób realizacji /działania/.	Realizatorzy	Instytucje wspierające	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Uczestnictwo w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GPRPA Punkt Konsultacyjny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Zespół Interdyscyplinarny Placówki Oświatowe Placówki służby zdrowia	PCPR	2022-2024	-liczba szkoleń -liczba osób uczestniczących w szkoleniach

IV. Adresaci Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024 skierowany jest do mieszkańców gminy Kąty Wrocławskie, a w szczególności:

- 1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy,
- 2) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- 3) świadków przemocy,
- 4) osób stosujących przemoc,
- 5) przedstawicieli instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 6) społeczności lokalnej.

V. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Zakłada się, że w wyniku realizacji działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024 nastąpi:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzrost zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy;
- udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- zmniejszenie liczby przypadków przemocy w rodzinie;
- zmniejszenie liczby przypadków przemocy wobec dzieci;
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących.

VI. Źródła finansowania Programu.

Ramy finansowe: budżet samorządu gminnego, środki pozyskiwane z funduszy zewnętrznych /rządowych, pozarządowych, programów celowych/.

Finansowanie programu:

- 2022 rok nie mniej niż – 26.500,00 zł
- 2023 rok – nie mniej niż - 27.825,00 zł
- 2024 rok nie mniej niż - 29.216,25 zł

VII. Sposób monitorowania.

Monitorowanie realizacji Programu przez jednostki zobligowane do jego stosowania jest prowadzone na bieżąco poprzez stałą współpracę. Monitoring programu polega na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać

istniejące problemy oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania przynoszą zakładane zmiany.

Monitorowanie realizacji Programu odbywa się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

VIII. Sprawozdawczość.

Sprawozdania z realizacji programu podmioty składają do 31stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich do 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.